

законодавства [4], що у свою чергу вказує на правове закріплення сурогатного материнства як однієї з допоміжних репродуктивних технологій. Однак, в українському законодавстві не існує норм стосовно договірного регулювання зазначеного питання, тому такі договори повинні відповідати загальним умовам цивільно-правового договору.

Щодо деяких країн світу, то питання сурогатного материнства, наприклад, у США віднесено на розсуд штатів, 18 з яких законодавчо регулюють це питання, а 5 – криміналізували його. В Ізраїлі ж дитина є предметом договору про сурогатне материнство, фактично ж вона продається. В деяких країнах світу народження дитини сурогатною матір'ю вважається торгівлею людьми або ж експлуатацією такої жінки. Такі положення вказують на неоднозначність відношення до сурогатного материнства.

Однак, щодо України, то в законодавстві відсутнє визначення сурогатного материнства, відсутня процедура укладання договору про сурогатне материнство, його умови та суть. Таким чином, нагальною залишається проблема вдосконалення правового регулювання українського законодавства та запозичення досвіду деяких зарубіжних країн світу.

Бібліографічні посилання:

1. Сімейний кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/en/2947-14> (дата звернення: 10.03.2018).
2. Ватрас В.А. Суб'єктивний склад правовідносин щодо імплантації ембріона дитини жінці із генетичного матеріалу подружжя. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2010. № 2. С. 71-74
3. Сурогатне материнство в Україні та за кордоном: порівняльно-правовий аспект / О. В.Оніщенко, П. Ю. Козіна // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2015. № 3. С. 102-108.
4. Цивільний кодекс України URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 03.04.2018).

Кордина Р.О.

курсант II курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування ДДУВС;

Науковий керівник:

Круглова О.О.,
к.ю.н., доцент, т.в.о. завідувача
каф.цивільного права та процесу
ДДУВС

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ КАЛІЦТВОМ

Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, відноситься до деліктної відповідальності, що є одним із видів цивільно-правової відповідальності. Підставою застосування такого виду відповідальності є делікт (правопорушення), який кореспондує обов'язок особі, що заподіяла шкоду відшкодувати потерпілому завдану майнову та моральну шкоду.

Зобов'язання, що виникають внаслідок завдання шкоди каліцтвом охоплюють значне коло питань, вирішення яких супроводжується суттєвими особливостями.

До загальних умов виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди належать: наявність шкоди, протиправність діянь заподіювача шкоди, наявність причинного зв'язку між протиправною поведінкою правопорушника і її результатом – шкодою та вина заподіювача шкоди [1, с. 186].

Шкода, завдана злочином, завжди здійснюється конкретною особою [2, с. 75]. На відміну від кримінального права, мірою цивільного обов'язку з відшкодування завданої шкоди є розмір цієї шкоди, а не характер і ступінь вини боржника. [1, с. 186].

Розглянемо випадки, коли виникають зобов'язання із відшкодування розглядуваного виду шкоди. Отже, першою підставою відшкодування шкоди у вигляді каліцтва є цивільно-правові відносини.

Нормою ст. 1161 Цивільного кодексу України (далі ЦК) передбачено, що шкода, завдана особі, яка без відповідних повноважень рятувала здоров'я та життя фізичної особи від реальної загрози для неї, відшкодовується державою у повному обсязі [3].

Згідно зі ст. 1195 ЦК фізична або юридична особа, яка завдала шкоди каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я фізичній особі, зобов'язана відшкодувати потерпілому заробіток (дохід), втрачений ним внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності, а також відшкодувати додаткові витрати, викликані необхідністю посиленого харчування, санаторно-курортного лікування, придбання ліків, протезування, стороннього догляду тощо [4, с. 449].

У разі каліцтва або іншого ушкодження здоров'я малолітньої особи, відповідно до ст. 1199 ЦК фізична або юридична особа, яка завдала цієї шкоди, зобов'язана відшкодувати витрати на її лікування, протезування, постійний догляд, посилене харчування тощо. Після досягнення потерпілим 14 років (учнем - 18 років) потерпілому відшкодовується також шкода, пов'язана із втратою або зменшенням його працездатності, виходячи з розміру встановленої законом мінімальної заробітної плати [4, с. 449].

Особливостями, притаманними відшкодуванню шкоди здоров'ю можна виділити наступні:

- відшкодувати шкоду, яку завдано здоров'ю, неможливо внаслідок того, що особливості здоров'я не завжди дають можливість повернутися в попередній стан. Здебільшого ця шкода є не виправною.

- презумпція відшкодування юридичною особою або фізичною особою шкоди, заподіяної при виконанні ними своїх трудових (професійних, службових) обов'язків у вигляді, передбаченому законодавством України.

- кожна людина має право вимагати відшкодування заподіяної шкоди незалежно від того, чи був він у договірних відносинах з виробником (виконавцем, продавцем) цих послуг (ст. 16, 17 Закону України «Про захист прав споживачів»). До того ж, відповідно до чинного цивільного законодавства України шкода, завдана внаслідок недоліків послуг (робіт), підлягає відшкодуванню їх виконавцем (ст. 1210 ЦК);

- при ушкодженні здоров'я відшкодовується не тільки матеріальна шкода або збитки, а й моральна (немайнова) шкода, порядок відшкодування якої дещо відрізняється від порядку відшкодування матеріальної (ст. 1168 ЦК) [5].

Другим випадком є зобов'язання, яке виникає із злочину. За загальним правилом, шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю внаслідок злочину, відшкодовується особою, яка її завдала. Однак у двох випадках така шкода відшкодовується потерплого або особам, визначеним ст. 1200 ЦК, державою: якщо не встановлено особу, яка вчинила злочин та якщо вона є неплатоспроможною (ч. 1 ст. 1207 ЦК України) [6, с. 224].

У разі відшкодування шкоди, завданої каліцтвом внаслідок злочину, держава має право зворотної вимоги до особи, винної у вчиненні злочину, однак лише у розмірі коштів, витрачених на лікування особи, яка потерпіла від цього злочину (ч. 2 ст. 1191 ЦК) [6, с. 224]. Такий самий висновок наводить Постанова Верховного Суду від 07.07.1995 № 11 «Про відшкодування витрат на стаціонарне лікування особи, яка потерпіла від злочину, та судових витрат» [7].

Третім випадком, заподіяння каліцтва є нещасний випадок на роботі, внаслідок виробничого травматизму.

Відповідно до Закону України «Про охорону праці» відшкодування шкоди, заподіяної працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або у разі смерті працівника, здійснюється Фондом соціального страхування України відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» [8].

Така ж норма передбачена ст. 26 Закону України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», відповідно до якого до страхових випадків, з настанням яких надаються матеріальне забезпечення та соціальні послуги, належать також тимчасова непрацездатність; нещасний випадок на виробництві; професійне захворювання [9].

Отже, зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої каліцтвом виникає з делікту в цивільно-правових відносинах, внаслідок виробничого травматизму в трудових відносинах та зі злочину.

Бібліографічні посилання:

1. Бааджи Н.П. Підстави та умови виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди / Бааджи Н.П. // Актуальні проблеми держави і права. 2008. № 39. С. 184-190.

2. Татарин І.І. Поняття і види шкоди, заподіяної злочином / Татарин І.І. // Європейські перспективи. 2012. № 3. С. 74-80.

3. Цивільний кодекс України : Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV : Редакція від 19.07.2017 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page18> (дата звернення: 06.04.2018).

4. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. Вид. 3, перероб. і доп. К.: Істина, 2011. 808 с.

5. Антонов С.В. Особливості відшкодування шкоди, заподіяної пацієнтові невдалим медичним втручанням / Антонов С.В. // Управління закладом охорони здоров'я. 2007. №7 URL: <http://www.medlawcenter.com.ua/ua/publications/76.html> (дата звернення: 04.04.2018).

6. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: [підручник] / [С. С. Бичкова, І.А. Бірюков, В.І. Бобрик та ін.]; за заг. ред. С.С. Бичкової. 3-тє вид., змін, та допов. К.: Алерта, 2014. 496 с.

7. Про відшкодування витрат на стаціонарне лікування особи, яка потерпіла від злочину, та судових витрат : Верховний Суд; Постанова від 07.07.1995 № 11: Редакція від 03.12.1997 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-95> (дата звернення: 07.04.2018).

8. Про охорону праці: Закон від 14.10.1992 № 2694-XII : Редакція від 05.04.2015 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2694-12/page2> (дата звернення: 02.04.2018).

9. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон від 14.01.1998 № 16/98-ВР : Редакція від 01.08.2016 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 04.04.2018).

Матвієнко Є.І.

курсант II курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування ДДУВС

Науковий керівник:

Круглова О.О.

т.в.о. завідувача кафедри цивільного
права та процесу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції ДДУВС, кандидат
юридичних наук, доцент

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА ОСОБЛИВОСТІ УСИНОВЛЕННЯ
ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ ТА ІНОЗЕМЦЯМИ**